

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΤΟΥ ΧΑΝΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΑΝΤΕΡΣΕΝ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

(Αυτεβιογραφικές σελίδες)

(Πρό όλιγου καιρού ή δάνια εόρτασε μ' ένα πρωτοφανή ένθουσιασμό την 12ετηρίδα της γεννήσεως του μεγαλύτερου συγγραφέως της, του Χανς Χριστιανού Αντέρσεν. Έθρονητα χιλιάδες παιδιάκα παρήλασαν μπρός από ένα άγαλμα που παρίστανε μία άπ' τις ηρώιδες του περίφημου συγγραφέως—την προσβάλλει Σερβίνα, που κλαίει κτυπώντας τη θάλασσα—και όλοι οι Δοκίμοι, από τους βρολιές ως τους γορναίους, έψιμαν τη μνήμη του.

Η ζωή μου είν' ένα όμοιο παραμύθι. Αν, από μικρό παιδί άνοια, φτωχό και ξένη, είχα συναντήσει στο δρόμο μου μία παντοδύναμη νεράιδα που να μου έλεγε: «Διάλεξε τη σταδιοδρομία σου, λές μου τι θέλεις να γίνης; Πές μου κι' έγω θα σ' συμβουλέψω και θα σ' οδηγώσω», ή τύχη μου δεν θα μπορούσε να γινόταν ούτε πιο ευτυχισμένη, ούτε με περισσότερη σοφία κανονισμένη ή ιστορία της ζωής μου θα διδάξει σ' όλο τον κόσμο ό,τι έδιδάξε και σ' εμένα: «Υπάσχει ένας καλός Θεός που οδηγεί όλους προς το καλλίτερο».

Στά 1805, ζώσε στην Οντένσε, σε μία μέτρια κωμοπόλη, ένα νεαρό ζευγάρι καινούριο-γοιαντανρέμενο που αγαπιότανε τωσέρω. Έξαινος ήταν ένας ταυγάριος, υώλις είκοσι δύο χρόνων, με μεγάλη χαρισίατα και με φηγήρη λοιπό. Εκείνη, λίγα χρόνια μεγαλύτερη του, ασπιδούκλια, ούτε τη ζωή, ούτε τον κόσμο ήξερε, με είχε καρδιά ξεχωριστή. Ό σίγγιγος που τότε μόλις άρχιζε να δουλέη για λογαριασμό του, είχε φτιάξει μονάχος του το μάτζω του μαμαζώτου του και το νεκρίο του κρεβάτι. Σ' αυτό το κρεβάτι, στις 2 'Απριλίου 1805, έζηλαγε ένα εύριστο νεογνήνιο: ήμουν έγω ό ίδιος, ό Χανς—Χριστιανός Αντέρσεν.

Τς πρώτες μέρες, ό πατέρας μου δεν άποιακρίνθηκε καθόλου από το ποικονέλι της μητέρας μου. Της διάβαζε Χόλμπεργκ, ένω έγω φώναζα με όλη μου τη δύναμη. Σε μία στιγμή μάλιστα μου φώναζε, σά ν' άστεινιόταν και να με μάλλωνε, γιατί τόν άνησχοόσα στην άνάγνωσή του: «Τι θα γίνης; θα κοιμηθής ή θ' άκούσής ήσχα;» Έγω όμως έξακολούθησα να βιάζω άνοια πιο δυνατές φωνές. Την ήμερα που μ' έβάφτισαν στην εκκλησία, δεν ήμωνα λιγώτερο σιωπηλός. Η μητέρα μου κρατούσε για πολύ καιρό κάνα του πάστορα, γιατί είπε τότε: «Τι φωνακλούδικο παιδί! Νοήζει κανείς πώς είνε γατι και νιαορίζει!» Ό νοινός μου όμως, ένας φτωχός Γάλλος πρόφραγος που λεγόταν Γκούαθ, την είχε παρηγορήσει, βεβαιώνοντάς την: «Όσο περισσότερο θά φωνάζη το παιδί αυτό τώρα, τόσο καλλίτερα θά τραγουδήση άργότερα».

Ένα μονάχα όμοιό μου, που γέμειε όλόκληρο από τά έργαλια του πατέρα μου, το κρεβάτι και την κούνια μου, να το σπίτι των πρώτων μου χρόνων. Όι τοίχοι του στολίζόντουσαν με εικόνας. Άπάνω σ' ένα μπαούλο ήταν άκουμπισμένα μερικά φλιντζάνα χαριτωμένα και λίγα ποτήρια σκαλιότα. Πλάι στο παράθυρο, κοντά στο μάτζω που δούλενε ό πατέρας μου, ήταν κρεμασμένη στον τοίχο μία σανίδα γεμάτη βιβλία και τραγωδία. Μέσ' στη μικροσκοπική κούνια, πάνω άπ' το ντουλάτι, έλαμπαν μερικά σιδερένια πιάτα. Η μικρολίτα κάμικρα μου φαινόταν μεγάλη και πλούσια. Η πόρτα, που το φράντομά της ήταν ζωγραφισμένο με τοπία, είχε στα μάτια μου την ίδια άξια που έχει σήμερα μία όλόκληρη παναοθήκη.

Μία σκαλιότα οδηγούσε άπ' την κούνια στον κελάρι. Στη μικρή αλλη, άνάμεσα στον σπίτι μας και του γείτονα, βρισκόταν μία κασένα, γεμάτη χόμα, όπου φτάνονταν πόσα και μαϊντάνας: αυτό ήταν όλόκληρο το περιβόλι της μητέρας μου. Στο παραμύθι μου, ή Β α σ ί λ ι ο σ σ α τ θ ν Χ ι ο ν ι ω ν, έξακολουθεί άκόμη να κρασιάζη.

Καθώς ήμουν μοναχογιός, με πασχάιδευαν. Η μητέρα μου, που έλεγε συχνά ότι ήμουν πιο ευτυχισμένος άπ' ό,τι ήταν αυτή στα χρόνια μου. Ως και να ζητιανεύη άκόμη την είχαν βάλει οι γονείς της! Κάποτε μάλιστα που δεν είχε μπορώσει να ματέηη ούτε πενήτα, έμεινε όλόκληρη την ήμερα κλαίγοντας κάτω από ένα γεφύρι, στην άχθη του ποταμού της Οντένσε. Με την παιδική μου φαντασία άναπαράστανα τόσο ζωνρά τη σσηνη αυτή, ώστε μου γέμζαν τά μάτια δάκρυα. Άπό την άνάμνηση αυτή της μητέρας μου έμνευόσθκα και ζωγραφίσθη τη γερνά Ντομνένικα στο παραμύθι μου ό Α τ ο σ χ ε δ ι α σ τ ή ς, και τη μητέρα του μου.

αικού στο Τί πο τε ά λ λ ο πα ρ ά έ να β ι ο λ ό γ ι. Ό πατέρας μου, ό Χανς Αντέρσεν, μ' άρνε να κάνω ό,τι ήθελα. Μου είχε δώσει όλόκληρη την άγάπη του. Μονάχα μία μένα έξοσθε. Γι' αυτό, κάθε στιγμή ένθερωόας που του έμενε, όλες του τις Κυριακές, τις άφιέρωνε σε μένα για να μου φτιάχνη παιχνίδια και να μου ζωγραφίζη εικόνας. Σιχνά, τά βράδια μάζ έδιάβαζε Λά Φονταίν, Χόλμπεργκ, τις Χί λ ι ε ς ζ α ι μ ι ά Ν ό γ τ ε ς. Μονάχα όταν έδιάβαζε τον έβλεπα να ζωγραφίζη. Γιατί, ούτε στη ζωή του, ούτε στη δουλειά του, είχε βρει την έντιμια.

Όι γονείς του ήταν εύποροι χωρικοί. Μά ένα σποδό άτυγίες είχαν ξεσπάσει άπάνω τους. Το κοπάδι τους ζυλοθερτίριζε, το αγρόσπιτό τους κάρζε και ό παλλός μου τρελλάθηκε. Ήρθαν τότε κι' έγκραστασάθηκαν στην Οντένσε κι' έστησαν τον πατέρα μου. Ένα παιδί τόσο ζήτηνημένο, μαθητευόμενο σ' ένα ταυγαράδικο. Άλλ'όμοιο, δέ μπορούσαν να κάνουν διαφορετικό άν και ή πιο μεγάλη του έπιθυμία ήταν να έξακολούθησθ το σχολείο. Μερικοί καλοί άνθρωποι είπαν τότε να κάνουν έρωτο μεταξύ τους για να βγάλουν τά έξοδα των σπουδών του. Μά το σχέδιο τού έμεινε μόνον σχέδιο. Ό φτωχός μου πατέρας διατήροσε πάντα κάποιον κωφό καιμυό γι' αυτό. Ουμμία μία μέρα που είχε έθθει ένας μαθητής του Γυμνασίου να του πάρχη μέτρα για ένα ζευγάρι παπούτσια κι' έπιασε κονδέντα μαζί του. Του έδειξε τά βιβλία του και του μίλησε για το σχολείο του. Είδα τότε δάκρυα στα μάτια του πατέρα μου. «Κι' έγω, είπε, ήθελα πολύ να σπουδάξω». «Έπειτα με φίλησε με πάθος κι' έμεινε φηγήρη όλόκληρο εκείνο το βράδι».

Δέν είχε σχεδόν καμιά σχέση με τους γείτονες. Τά χειμωνιάτικα βράδια του τά πευτονές διαδρόντας δυνατά ή φτιάγοντάς μου παιχνίδια. Το καλοκαίρι πάλι έτρεχε τις Κυριακές στα δάση και μ' έπαυνη μαζί του. Στους περιπάτους αυτούς μίλοσε πολύ λίγο και βιβλιόταν στις σκίφες του. Έγω πηδούσα όλόγυρά του, σταματώντας κάθε τόσο για να μαζέψω φρούλες ή να πλέξω στεφάνια. Το Μάη, όταν το δάσος φορούσε τά καινούργια του φύλλα, μάζ συνόδενε κι' ή μητέρα μου. Αυτός ήταν ό μοναδικός περιπάτος της χρονιάς της. Έβάζε την ήμερα εκείνη ένα φρέσκα άπό τσίπι σκούρο με λουλουδιά, που το φορούσε και τις ήμέρες που πήγαινε να κοινησθνη. Εκτός άπ' αυτό, δέν την είδα ποτέ με άλλο γιορτινό φρέσκα.

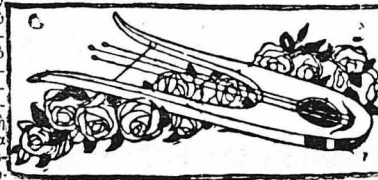
Μά από τις ζωνρότερες άναμνήσεις της παιδικής μου ήλικίας, είνε μία οικογενειακή ήροση στη φύλαξη της Οντένσε. Ένα χηρικό, που, άπ' όξω, μου προσκαλοόσε τον ίδιο τρόπο που έπερε, φαντάζομαι, να νοιώσθνη και τά χημιάνα του Παρισίου μπρός στην Βαστιλλη. Για μένα, ή φύλαξη της Οντένσε ήταν το μωστηριώδες άντρο όλων των ιστοριών που ήξερα για κλέφτες και για ληστες και συχνά σταματούσα, φωνιά σε σεβαστή άπόσταση από τους τοίχους της, για ν' άκούω τους φυλακισμένους που τραγουδοόσαν, ένω ένγενθαι στο ροβάνι τους. Οι θυρωροί λοιπόν της φυλακής είχαν προσκαλέσει μία μέρα τους γονείς μου και τους συνόδενουα.

Μπροστά μας, ή βαρεία σιδερωδεμένη πόρτα άνοιξε και ξανάλασε άμέσως, ένω τά κλειδιά της κι' οι σπέρτες της έκαναν μεγάλο θόρυβο. Άνεθρίκαμε μία κωσφοτιαμένη σάλα. Καθίσσαμε στο τραπέζι. Δυό φυλακισμένους μάζ σεβριόζαν. Όλοι έτρωγαν κι' έπαιναν με μεγάλη όρεξη. Μά έγω δέν έτρωγα. Έωσραχνα έπίμονα το πιάτο μου. Άρνθήσθκα άκόμη κι' αυτά τά φρούτα. Η μητέρα μου ισχυρίσθηκε πώς ήμουν άφροστος και με έξάλωσαν σ' ένα κρεβάτι. Μέσ' άπ' τον τοίχο, άκούγα τη βουή του ροβανιού, συννοειόμενη από τά εθθημα τραγωδία των φυλακισμένων. Αυτό γινόταν τάχα στη φαντασία μου ή στην πραγματικότητα; Δέν το ξέρω ούτε έγω. Το βέβαιο είνε ότι έννοιωθα μ' άγονία άνάμκητη μ' ενχαρίστισα σά να είχα μεταφερθεί έξωνα σ' ένα ληστικό πύργο των παρομυθιών... Μετ. ΜΗΤΣΟΥ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ό "Αντέρσεν

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

Ό φίλος του συγγραφέως.—Αυτός ό τίπος του κωκώργου που έχεις στο τελευταίο δράμα σου είνε άριστοσυγγραμιακό. Άπό που τον έπηρες, άλήθεια; Ό δραματικός συγγραφέως.—Άπλοτότατα, φαντάσθκα έννο άνθρωπο, ό όποιός έχει όλες τις κακίες, τις όποιές μου άποδίδει ή γυναίκα μου άμα θυμώνη!...